

sorci, ki naj bi bil javnosti za njega pisavo odgovoren. V Zavezi včlanjeno učitelstvo nujno zahteva jasnosti v tem vprašanju. Naši odločni ugovori napram tedanji pisavi so našli na pristojnem mestu gluha ušesa.

26. Na c. kr. naučno ministrstvo se je odposlal dopis, da naj to razveljavi prepoved c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu glede uvedbe K. Widrovega »Moje prvo berilo«. Šolska okrajna Vransko in Gornji grad sta sklenila na svojih uradnih učiteljskih konferencah, da upeljeta nov Widrov abecednik, šolski okraj Celjska okolica pa je sklenila, da upelje Iv. Krulčev »Moja prva čitanka«. Vsi ti šolski okraji so v celjskem političnem okraju. Prepoved štajerskega deželnega šolskega sveta je bila nepravilna in je v nasprotju z zakonom. Stojimo še vedno na stališču, da ima veljavno besedo o upeljavi učnih knjig samo sklep učiteljskih konferenc! Obe knjigi sta aprobirani. Šolska oblast bi morala vsaj za ves politični okraj ali oba abecednika prepovedati, ali pritrlditi konferenčnemu sklepu, da se vsak izmed njih upelje v istem šolskem okraju, kjer se je uradna učiteljska konferenca zavzela zanj. Enak rekurz je vložil na isti naslov tudi učitelj K. Wider. — Naučno ministrstvo je odbilo rekurz kot neutemeljen: prvič ni Zaveza kompetentna za tak priziv, drugič, ker ima pravico upeljovati odobrene učne knjige le c. kr. deželni šolski svet, okrajna učiteljska konferenca stavi samo nasvet, ima torej samo posvetovalni glas.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

IZ ZAVEZE AVSTRIJSKEGA JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSTVA.

Imenik članov je poslal: 14. Šaleško učiteljsko društvo — 28 članov. Sežansko učiteljsko društvo je prijavilo še 3 člane (skupaj 31 + 14 + 3 = 48 članov). V zadnji številki smo izkazali 586 članov, torej imamo doslej prijavljenih 634 članov. Od 19 društev še nimamo imenikov. Prav nujno prosimo vsa zaostala društva, da nemudoma sestavijo in nam pošljejo svoje imenike, ker nam sicer ni mogoče urediti vednega dostavljanja listov. Društveni odbori naj neumorno delujejo za izpolnitev svoje organizacijske! Vsako izpolnjenost naj nam takoj naznani! Posebno pozornost naj polagajo na prirastek članstva. Tovariši blagajniki naj skrbno pazijo na redno plačevanje in pobiranje članarine! Prosehi in uspešno delo Zaveze je odvisno od njenih članov. Vsi v organizacijo in vsi na delo!

Iz Sežanskega učiteljskega društva smo prejeli ta-le nasvet: »Ker je bil vsak poizkus doseči zvezo z odboroma goriškega in tolminskega učiteljskega društva, zato predlaga odbor Sežanskega učiteljskega društva kotčasne zastopnike goriškega učiteljskega v upravnem odboru »Zaveze« tovariša Ign. Križmana in Antona Merviča.«

Za odbor Sežanskega učit. društva

Al. Hriščak, t. č. predsednik.

Vodstvo Zaveze vzame ukrep Sežanskega učiteljskega društva na znanje in smatra tovariša Ignacija Križmana in Antona Merviča za člane upravnega odbora Zaveze proti naknadnemu odobrenju občnih zborov goriškega in tolminskega učiteljskega društva.

Vodstvo Zaveze.

Goriško.

—g— Goriško okrajno društvo moramo zopet vzbuditi k življenju. Ker njegovo predsedništvo še vedno bega po ptujem svetu, sklicujem kot društveni odbornik vse učiteljskega našega okraja na stanovski sestanek dne 4. aprila t. l. ob 10. uri predpoldne v Gorico k Jeleni. Društveno posvetovanje bo nadaljevalo tudi popoldne ob 2., ker imamo mnogo ran, da jih zacelimo. Pridite vsi, ker le v popolni organizaciji moremo udeležiti svoj stanovski program in olajšati svoje gorje, ki je tako silno, ker se je zrušila tudi ljubljana rodna gruda, ki ječi z nami vred v trpljenju in solzah! Vstajenje je tu! Vzdravimo tudi svojo stanovsko organizacijo in vpostavimo zrušene šole povsod širom našega okraja! Tovariši, tovarišice! Dvignimo se!

V Kolskem, dne 18. marca 1918.

Alojzij Urbančič, naprošen po mnogih drugih.

Kranjsko.

Učiteljsko opozarjamo na zborovanja učiteljskih društev, ki se vrše na veliki četrtek v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Sestanek učiteljskega sodnih okrajev Vipava in Ajdovščina. Nepričakovano lepo in uspešno se je vršil dne 14. t. m. v Sturijah jako dobro obiskovan sestanek učiteljskega sodnih okrajev Vipava in Ajdovščina. Videlo se je, da učiteljsko teh okrajev hrepeni po sestankih, ki mu jih je prekinila in vzela, kakor še marsikaj drugega, svetovna vojna. Učiteljsko hoče hoditi svoja pota, ustvariti si hoče samo boljšo bodočnost, če ne gmotne, pa vsaj duševno. Dobro ve, da je izobrazba moč, ki nas popelje v boljšo in veselejšo

prihodnost. Sklicatelj sestanka je orisal pomen tega sestanka in raztolmačil vzrok, zakaj naj se tesneje združi učiteljsko imenovanih okrajev. Ljudskošolski učitelji smo in kot taki moramo stremeti za nadaljno izobrazbo. Z lastno izobrazbo pospešujemo kulturni napredek ljubljene nam naroda. Debatu je bila jako živahna posebno s strani goriških tovarišev. Malenkostni pomisleki, ki so jih imeli nekateri proti posebnemu društvu, os izginili in prodrla je želja po lastni organizaciji. Tako je prav! Učiteljsko mora na delo, ne sme čakati na konec vojne, da se vrnejo z bojnih polj naši tovariši učitelji-vojaki, ki bi nam lahko očitali, da nismo storili doma svoje dolžnosti ter spali, ko so bila druga kulturna društva marljivo na delu vključ odsojnosti marsikateriga člana. Malenkostni ne smemo biti več; dovolj časa smo se vrtili le okoli dveh točk, okoli pedagoških vprašanj in gmotnega položaja. Stopimo na novodobna tla: zavedajmo se duha časa in začnimo proučevati socialna vprašanja sedanjega časa. V svrhu izvršitve sklepa za ustanovitev novega društva se je izvolil pripravljalni odbor, v katerega so bili izvoljeni iz Kranjske tovariša H. Kmet, nadučitelj na Colu, Anton Skala st., nadučitelj v Vipavi in tovariš Čukova, učiteljica v St. Vidu nad Vipavo, iz Goriškega pa tovariši Peter Medvešek, nadučitelj sv. Križ. Cesta, Franc Mermolja, učitelj-voditelj v Dobravljah in Pavel Plesničar, učitelj v Ajdovščini. Začasno predsedstvo je bilo poverjeno tovarišu H. Kmetu, ki ima nalog stopiti v stik z Zavezo v zadevi pravil. Sestanek je pismeno pozdravil predsednik »Goriškega učiteljskega društva«, tovariš Ignacij Križman, ki biva sedaj v Loki pri Zidanem mostu. Prva seja pripravljalnega odbora se je določila na 11. dan meseca aprila t. l. Ponosni na lepo uspehi sestanek, v prijetni zaveš, da smo storili svojo dolžnost in važen korak za blaginjo učiteljskega in šolstva, in v nadi na srečnejšo bodočnost, smo se vračali proti večeru v svoje domove.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj objavlja v nastopnem izkazu prispevkov za učiteljski vojni pomožni sklad, ki jih je darovalo učiteljsko ormoškega okraja v smislu XV. okrožnice Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem za prvo četrtletno dobo leta 1918:

1. Učiteljsko Ormož-okolica (I. kraj. plač. razred) 3% od vojne draginjske doklade in njegove 50% povška v znesku 22.29 K; 2. učiteljsko Hum (II. kraj. plač. razred) 2% v znesku 3.75 K; 3. učiteljsko Središče (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 15.27 K; 4. učiteljsko Sv. Božen (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 13.00 K; 5. učiteljsko Sv. Miklavž (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 6.84 K; 6. učiteljsko Svetinja (III. kraj. plač. raz.) je plačalo 2% za vse 4 četrtletne dobe v znesku 18.00 K; 7. učiteljsko Runc (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 11.50 K; 8. učiteljsko Sv. Tomaž (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 6.40 K; 9. učiteljsko Sv. Lenart (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 5.60 K; 10. učiteljsko Velika Nedelja (III. kraj. plač. raz.) je plačalo 1% za vse 4 četrtletne dobe v znesku 15.40 K.

Skupna vsota vseh 1. marca 1918 plačanih zneskov znaša 118.05 K. Ta znesek se je že poslal Zveznemu blagajniku v Dol. Vse učiteljsko ormoškega okraja je brez vsakega ugovora in brez posebne agitacije poravnalo vse od Zveze zaželenne prispevke; učiteljsko dveh šol pa je takoj izročilo celoten prispevek.

Šmarško-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 3. marca v deški šoli v Šmarju pri Jelšah. Udeležba je bila, če upoštevamo slabo vreme in še slabše prometne zveze, jako povoljna. Zborovanje je otvoril in vodil tovariš-predsednik Kurbus. Pri pozdravu omenja, da je to prvo zborovanje v času svetovne vojne. Spominja se onih, ki so v tem času zapustili naše vrste in se preselili v boljše bodočnost. Tovariš Stritar je zgubil blago gospo in nadebudnega sinčka. Pri Sv. Vidu smo zagreblili upokojenega tovariša Žumra, častnega člana našega društva. V najlepši dobi življenja je izdihnil pri Sv. Florjani pod Bočem tov. Auernik. Bil je tih in miren sotrp, a zlat značaj. Zborovalci jim zakličejo: Slava njih spominu! Nesrečnemu tovarišu Trafeniku smo postavili v Kostričnici nagrobni spomenik in si ga ob priliki ogledamo. Kot nove članice pozdravi tovarišice: Gosakovo, Ogrizekovo in Sekirnikovo. Posebe omenja, da je navzoč tudi tovariš Olinšek, ki je kot rezervni stožnik na dopustu. Prav presrečno mu čestita, da je pri voljakih dosegel tako visoko stopnjo. Od članov služijo še sedaj pri voljakih tovariši Olinšek, Purkhart, Dobnik ml., Cajnko in Fünk. Tovariš Blazinšek je v ruskem ujetništvu. Tovariša Kurbus in Žumer sta tudi morala k zastavi, a sta zopet med nami. Prečita dopis učiteljskega društva za okraj Prohnleiten v zadevi častnega članstva nemških tovarišev Herza, Otterja in Monscheina. Zadevo odstopi društvo Zvezi, ki naj ukrene potrebno za vsa Štajerska slovenska učiteljska društva. Poročilo o denarni posesti društva in prometa je podala blagajničarka tovarišica Zupančičeva. Račune sta pregledala tov. Stritar in Srabotnik in izjavila, da so v najlepšem redu. Blagajničarki se izreče zahvala. O delegacijskem zborovanju Zaveze o božiču poroča delegat Žumer. Stvarno in nepristransko poročilo so zborovalci poslušali z vidnim zanimanjem. Sai pa zna tovariš Žumer tudi suhoparno poročilo poživiti s podrobnostmi, ki ustvarijo pri poslušalci celotno sliko. Žel je živahno zahvalo. Ob kon-

cu je predlagal: Vodstvu Zaveze se izreče popolno zaupanje. Članarina znaša 24 K na leto. Društvo pristopi k poštnemu čekovnemu prometu, da člani lažje plačujejo oziroma pošiljajo članarino. Vsi trije predlogi so bili soglasno sprejeti. Da se olajša blagajničarki delo, naj vsak šolski vodja naznani predsedniku, katere tovariše in tovarišice je smatrati za člane društva. Pri volitvi so bili soglasno izvoljeni: Predsednik Kurbus, podpredsednik Sekirnik, tajnik Verk, namostnica Zalčeva, blagajničarka Zupančičeva, odbornika Žumer in gospa Olinškova. Za delegata za Zvezo in Zavezo se izvolita Žumer in Verk, za namestnico pa tov. Debelakova. Predsednik omenja, koliko je pretrpel naš mili narod v dobi vojne. Globoko je pomakala zgodovina svoje pero tudi v slovensko kri. Upravičeni smo torej, da zapišemo tudi nam kaj v prid. Navdušeno pritrldijo zborovalci predlogu, da se izjavi društvo za jugoslovansko deklaracijo. Tovariš Sekirnik se v toplih besedah spominja pokojnega tovariša Auernika. Ker se mnogo tovarišev in tovarišic zaradi slabe pošne zveze ni moglo udeležiti pogreba, naj prispevajo po svojih močeh za nagrobni spomenik blagemu tovarišu in mu tako izkažejo zadnjo čast. Na tozadevno vprašanje tov. Verka, izjavi tov. Sekirnik, da je odločil mesto strokovnjaka v rogaškem okrajnem šolskem svetu in se nikakor ne smatra več za člana okrajnega šolskega sveta. Upati pa je, da se v kratkem skliče učiteljsko k novi volitvi. Prihodnje zborovanje se vrši dne 9. maja v Kostričnici. Po zborovanju nas je sprejel tov. Ferline v gostoljubno hišo, nam pokrepil želodce in praktično dokazal, da zna tudi učitelj pridelati dobro kapljico, posebno, če ima vinograde na Tinskem in v Dreveniku ter se piše anno 1917.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. marca 1918 še ob povoljni udeležbi v Slovenski Bistrici. Tovariš predsednik Josip Sabati otvori zborovanje in opomni člane v svojem pozdravnem nagovoru, da naj neprosto-voljna nedelavnost društva, ki je trajala že v četrto leto, ne ohlaja vezi, ki jih imamo napram naši organizaciji — napram Zvezi in Zavezi. Treba bo zastaviti vse moči v plodonosno delo. Naša očetnjava nas mora najti zbrane in pripravljene pri delu za njeno prenovljenje. Po vrlinah in duševnih zmognostih sodeč bo postal naš narod v preroljeni očetnjava spoštovan in dragocen biser v kroni Habsburžanov. — V pozdravu je še posebe omenjal gosta g. dr. A. Goričana in gospico Jenkoto in na novo v društvo stopivšo učiteljico Rozino Lebnovo. — Nato je sledilo predsednikovo poročilo o delovanju društva v minulih vojnih letih, in čitanje raznih mnogoštevilnih dopisov. Vzelo se je na znanje tudi poročilo delegatkinje Marije Schweiglerjeve o delegacijskem Zavezinem zborovanju v Ljubljani dne 28. dec. 1917. Potem je govoril gosp. dr. A. Goričan o narodnem gospodarstvu in valuti. To predavanje je bilo aktualno in jako zanimivo. Gospod referent nam je narisal, kako se vsi vodni državni trudijo, uporabljajo vse svoje teoretično znanje in iznajdljivost, kako bi obdržali in državnem gospodarstvu ravnovesje. Predavatelj je žel splošno pohvalo in odobravanje ob koncu poučnega govora. — Blagajničarka tovarišica O. Feigllova je položila račun za vsa leta od izbruha vojne sem. Račun s precejšnjim prebitkom s odobruje vzame na znanje. V odbor se volijo vsi dosedajni člani, in sicer: Jos. Sabati, predsednik; Anton Kukovič, predsednika namestnik; blagajničarka: Ottilija Feigllova; tajnica: Marija Schweiglerjeva. Odborniki: Jos. Svetlin, Anton Span in A. Hinterlechner. — Delegatom za Zvezino delegacijsko zborovanje v Celju je imenovan Albin Spreitz. — Ko se še zedinimo v načinu nabiranja prispevkov za učiteljski vojaški podporni sklad in se določi prihodnje zborovanje na 1. četrtek v mesecu maju je bil vzpored izvršen. Ob zaključku zborovanja čestita društvo predsedniku k njegovemu odlikovanju, ki mu je došlo s podelitvijo vojnega križca III. razreda za civilne zasluge, in k njegovemu jubilejnemu slavlju povodom 40 letnega delovanja na šolskem polju. V znak priznanja velikih zaslug, ki si jih je stekel naš slavljeneec kot dolgoletni načelnik in vodja društva ter zastopnik učiteljskega v okrajnem šolskem svetu, ga imenuje društvo soglasno za svojega častnega člana. Novi častni član se ginjen zahvali za izkazano čast in zaključni lepo uspešno zborovanje.

Goriške vesti.

—g— Pred goriško izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani (Dunajska cesta, 38/II) se prično prihodnji usposobljenostni izpiti v ponedeljek, dne 29. aprila t. l. Prošnje za pripust naj bodo vsaj do dne 22. aprila v rokah ravnateljstva, a kandidati in kandidatkinje naj se zglaste osebno v uradu v nedeljo, dne 28. aprila t. l. od 11—12 ure predpoldne.

—g— Dne 18. aprila t. l. se vrši v Ajdovščini v gostilni Jeras sestanek učiteljskega vsega goriškega okraja. Vabi se nujno na popolno udeležbo. — Medvešek.

Kranjske vesti.

BOJ ZA KRUH KRANJSKEGA UČITELJSTVA SE NADALJUJE.

Ker brzojavno posredovanje kranjskih učiteljskih društev za draginjske doklade pri deželnem

predsedniku, grofu Attems, ni imelo nikakoršnega uspeha, so se obrnili kranjska učiteljska društva na višje mesto za pomoč. Poslala so dne 15. t. m. na ministrsko predsedstvo, na naučno ministrstvo in Jugoslovanskemu klubu nastopne brzojavke:

Učiteljsko deželnega stolnega mesta Ljubljane je v tekočem letu brez vsake draginjske doklade. Deželni odbor jih noče več izplačevati. Državnega enkratnega nabavnega prispevka se sedaj nismo dobili. Izplačilo zavira še nedokončano delo deželnega šolskega sveta. V vojni smo dali državi vse, kar je od nas zahtevala: tovarnamen v šoli in zunaj šole. Danes pa stojimo pred gospodarsko katastrofo. Brez materialnih sredstev smo. Plače so beraške. Zvestobo in delo nam vračajo oblasti s preziranjem in zadržanvanjem tega, kar nam je namenila država. Naš položaj tira učiteljsko do obupa. Ob takih razmerah je uspešno delo nemogoče, ker izčrpamo moči odpovedujejo. Zanje nam ne dajo nadomestila. Naš stan hira in se pogreza v prepad. Protestujemo proti takemu sistematičnemu uničevanju svojega stanu! Vse prostorne nič ne pomagalo. Deželni odbor in vlada sta gluha in brezsrčna. Zahtevamo rešitve z Dunaja. Storitve vse, da bo konec temu nekulturnemu položaju! Hočemo zadoščenja v imenu humanitete! Hočemo kazni krivcem v imenu beraško ponižanega stanovskega ponosa in užaljene stanovske časti!

Za Ljubljansko učiteljsko društvo:

Jakob Dimnik, predsednik.

Učiteljsko črnolalskega političnega okraja na Kranjskem se zaveda, da je vselej vestno izpolnjevalo svoje dolžnosti in jih izpolnjuje še danes. Vzgojili smo državni najboljše bojovnike, dali smo ji svoje tovariše, brate in sinove, radovoljno smo se odzvali, kadarkoli nas je klicala na delo. Za plačilo pa nas čaka strašen pogin, bedna smrt, ker nimamo denarja, da bi si kupili živca in obleke. V tekočem letu nismo dobili še nobene draginjske doklade. Deželni odbor je ustavil izplačevanje, niti od države določenega enkratnega nabavnega prispevka za leto 1917. nismo dobili, ker deželni šolski svet do danes ni izgotovil razdelitve. Vseled tega je naše materialno stanje naravnost obupno, nepopisno strašno je naš položaj. Izčrpamo so naše moči in ne moremo več dalje. V svojem obupu kličemo tem potom po pomoči. V interesu propadajočega učiteljskega stanu in šolstva zahtevamo kruha in takojšnje rešitve. Naše oblasti so brez srca. Dobro so jim znane, naš stan in naše rodovine uničujejo razmere, a vstrajajo trdovratno pri svoji nečloveški brezsrčnosti. Vse naše prizadevanje je ostalo brezuspešno, zato pritisnite nanje z vso silo, da dobimo učitelji, kulturni delavci, kar nam gre po zakonu in po pravici.

Belokranjsko učiteljsko društvo:

Valentin Burnik, predsednik.

Učiteljsko kamniškega političnega okraja na Kranjskem ni dobilo v tekočem letu še nobene draginjske doklade. Deželni odbor je izplačevanje ustavil, a od države določenega enkratnega nabavnega prispevka še sedaj nismo dobili, ker ni deželni šolski svet izgotovil razdelitve. Vse naše prizadevanje je ostalo brezuspešno. Učiteljsko stoji na robu materialnega propada. Hramo in ginemo mi, naše žene in naši otroci. Državi smo dali v letih vojne, kar je od nas zahtevala: izgojili smo ji bojovnike, dali svoje tovariše, brate in sinove. Za plačilo smo gladni in raztrgani. Nedopovedljivo strašno je naš položaj! V tem obupu se zatekamo tem potom in v zadnji uri po pomoč. Zahtevamo v interesu propadajočega svojega stanu in šolstva kruha in rešitve. Vsi izčrpani ne moremo več delati. Naše oblasti nimajo srca za nas in naše rodovine. Pritisnite na nje z vso silo, naj nam nemudoma dajo, kar nam gre po zakonu in po pravici. Protestujemo proti takemu uničevanju kulturnih delavcev. Apeliramo v imenu človečnosti na hitro pomoč in v nje imenu zahtevamo neizprosno stroge remedure naš stan morečih razmer!

Za Učiteljsko društvo kamniškega okraja:

T. Petrovec, predsednik.

Učiteljsko političnega okraja Kočevje ni dobilo v tekočem letu še nobene draginjske doklade. Tudi državni nabavni prispevek se ni izplačal. Na vzgojitelje priznana hrabrih braniteljev širne očetnjava, na od države vsestransko zaposlene delavce na izvenšolskem polju za časa vojne pritiska glad z vso silo. Nabava nujno potrebnih oblačil je popolnoma onemogočena. Naši kruhodajalci nimajo srca za nas in naše hira-joče rodovine. Obupani se zatekamo tem potom v zadnji uri po hitro pomoč. V imenu človečnosti apeliramo: Rešite nas materialnega pogina in dušne smrti!

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja:

Franc Stefančič, predsednik.

Učiteljsko kranjskega političnega okraja na Kranjskem ni dobilo v letu 1918, nobene draginjske doklade in tudi državni nabavni prispevek ni izplačan. Učiteljsko stoji na robu materialnega propada. Državi smo dali vse, vzgojili smo ji bojovnikov, dali svoje tovariše, brate in sinove. Za plačilo smo gladu raztrgani in izročni obupu. Kličemo v zadnji uri po pomoči. Naše oblasti ni-